

**RESULTATEN VAN WEIDEVOGELINVENTARISATIES IN
DE NOORDPOLDER EEMLAND (EEMNES), DE KAMPEN
(BLARICUM) EN OBJECT DE SLAAG (HOOGLAND) IN 2014**

**RESULTATEN VAN WEIDEVOGELINVENTARISATIES IN
DELEN VAN DE NOORDPOLDER EEMLAND (EEMNES),
DE KAMPEN (BLARICUM) EN OBJECT DE SLAAG
(HOOGLAND) IN 2014**

**Subgroep Avifauna
Dick A. Jonkers**

**Natuurmonumenten
Jan Roodhart**

© Copyright 2014 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum
Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke
toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

**Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Hilversum 2014 Uitgave: 235.**

Inhoud	blz.
Samenvatting	8
1. Inleiding	9
2. Ligging, oppervlakte, terreinbeschrijving en beheer	9
3. Methode	11
4. Weersomstandigheden	11
5. Resultaten	12
5.1 Noordpolder Eemland	12
5.1.1. Toelichting bij de broedvogelsoorten	12
5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	14
5.1.3 Andere waarnemingen	16
5.2 De Slaag	16
5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	16
5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	17
5.2.3 Andere waarnemingen	17
5.3 De Kampen	18
5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	18
5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	18
5.3.3 Andere waarnemingen	19
6. Ontwikkelingen bij broedvogelpopulaties	19
7. Dankwoord	20

Literatuur	21
------------	----

Bijlagen

1 Broedvogelsoorten en territoria in 2014 in de Noordpolder Eemland
2 Broedvogelsoorten en territoria in 2014 in object De Slaag
3 Broedvogelsoorten en territoria in 2014 in object De Kampen
4 Broedvogeloverzicht De Kampen 1989-2014
5 Territoriakaarten van de broedvogels in de Noordpolder Eemland en De Kampen
6 Territoriakaarten van de broedvogels in het object De Slaag

SAMENVATTING

Dit rapport bevat de uitkomsten van in 2014 gehouden broedvogelinventarisaties in een aantal weidevogelgebieden in Eemland.

Het betreft de Noordpolder Eemland en het object polder De Slaag die eigendom zijn van Natuurmonumenten. Daarnaast ook het deel van de polder De Kampen dat eigendom is van Staatsbosbeheer. Alle genoemde gebieden liggen in het National Landschap Arkemheen-Eemland. De broedvogelaantallen zijn ingevoerd in de databases van Staatsbosbeheer en die van Natuurmonumenten. Tegelijkertijd zijn de gegevens ter beschikking gesteld voor het Broedvogelmonitoringproject (BMP) van de Samenwerkende Vogelorganisaties Nederland (Sovon). Door deze inbreng kunnen de vogelgegevens optimaal worden benut voor weidevogelbescherming in Nederland.

Elf van de zeventien vogelsoorten die op de Rode Lijst staan van Nederlandse broedvogels hebben gebroed in de onderzochte terreinen.

In de Noordpolder Eemland broedden dit jaar 341 paren Grutto's, 269 paren Kieviten, 176 paren Tureluurs, 6 paren van de Watersnip en 9 paren Zomertaling. De Kempphaan ontbrak dit jaar.

Het object De Slaag was goed voor negen soorten van de Rode Lijst. Nummer een van deze soorten was de Grutto met 61 paren, als tweede kwam de Kievit uit de bus met 60 paren en hierna volgde de Tureluur met 53 paren. De Watersnip had ook hier 6 paren en de Zomertaling 2 paren.

De Kampen bevatte zes soorten van de Rode Lijst. De Grutto was hiervan op de talrijkste soort met 40 paren, daarna volgden de Kievit met 28 paren en de Tureluur met 28 paren. Van de Oranje Lijst kwam de Roodborsttapuit voor met een paar.

1. INLEIDING

De reeks weidevogelinventarisaties in Eemland is een van de langst lopende van Nederland. In 1969/1970 is er een inventarisatie gedaan in de gemeente Eemnes, die waarschijnlijk de eerste was in dit gebied. De resultaten zijn verwerkt in de Avifauna van Midden-Nederland (Alleyn *et al.* 1970).

Nadien volgden nog vele andere inventarisaties. Er zijn o.a. rapportages uit 1971 (Van Ommen 1971) en 1989 (Terlouw & De Wijs 1989). Helaas zijn deze maar voor een deel met elkaar vergelijkbaar, omdat de inventarisatiemethodiek niet altijd hetzelfde was.

Deze rapportage is de elfde in de monitoringreeks in de natuurreservaten van Natuurmonumenten in de Noordpolder (Eemland), die in 2004 begon (Jonkers & Leurs 2004). In de jaren voor 2013 werd dit gebied aangeduid als Noordpolder te Veld en Maatpolder (Eemnes). Ook het natuurreservaat De Slaag in de Polder Zeldert (Hoogland) van Natuurmonumenten is weer opgenomen. De hiervoor genoemde gebieden vallen onder de provincie Utrecht. Vanaf 2011 is dit ook het geval met de graslandgebieden in de polder De Kampen (Blaricum), die behoren tot het eigendom van Staatsbosbeheer (SBB). Dit gebied in de gemeente Blaricum (Noord-Holland) staat ook bekend als de Oostermeent.

In de hierna volgende verslaglegging worden de inventarisatieresultaten gemeld van 2014.

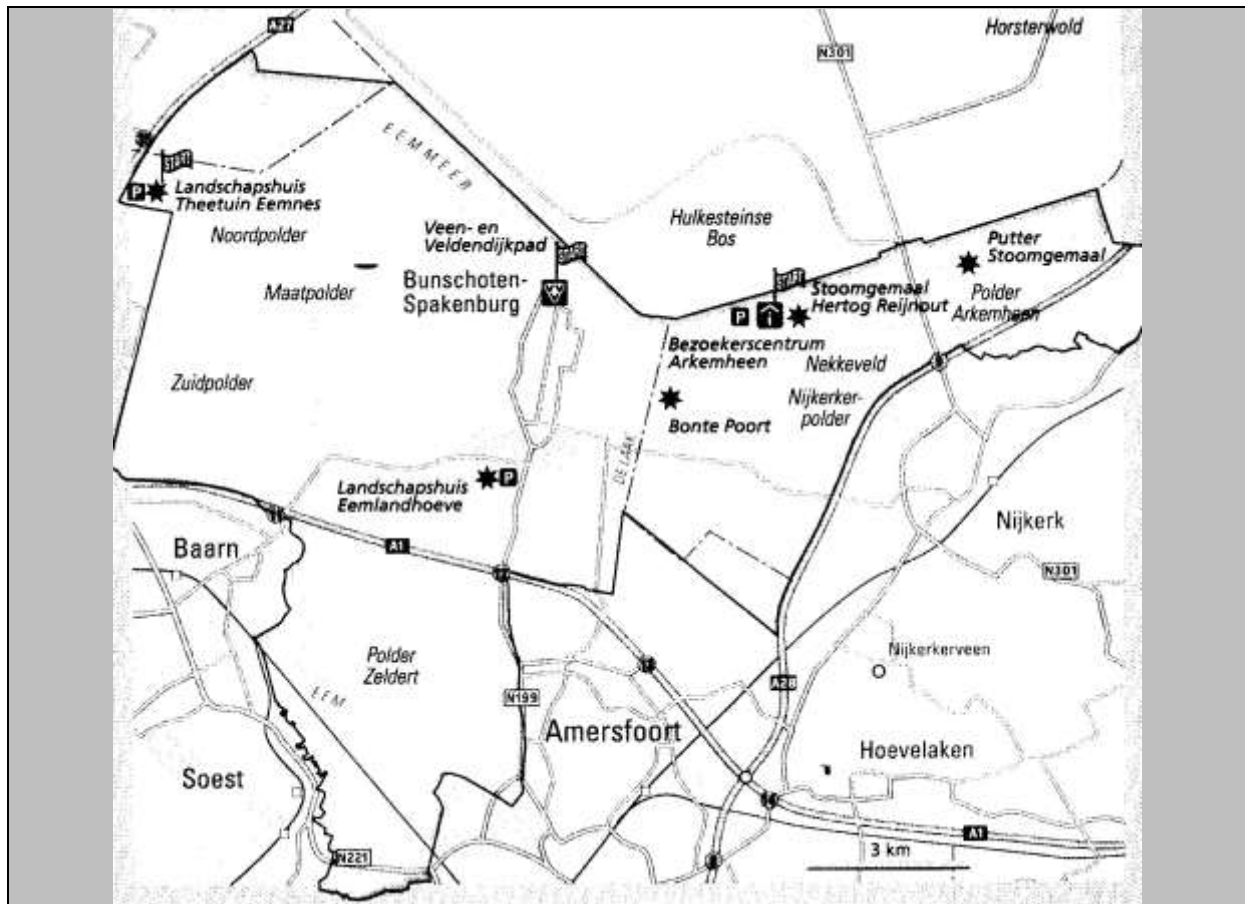
2. LIGGING, OPPERVLAKTE, TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER

Alle gebieden maken deel uit van het Nationaal Landschap Arkemheen – Eemland (figuur 1). Dit gebied bestaat grotendeels uit grasland. Het wordt in het noorden begrensd door de randmeren en in het zuiden door de bebouwing van Baarn en Soest en in het westen door A27 en de bebouwing van Eemnes. De oostgrens ligt bij Amersfoort/Hoogland/ A28. Een zeer groot deel van de open gebieden hierin bestaat uit grasland, dat zich grofweg in oostelijke richting uitstrekt van Eemnes - Nijkerk en in zuidelijke richting van de randmeren bij benadering tot Soest – Amersfoort (Figuur 1). De bebouwingen van Eemdijk en Bunschoten doorsnijden het gebied. Op De Kampen (linksboven) na, die onder de provincie Noord-Holland valt, behoren de andere gebieden tot de provincie Utrecht.

Nationaal Landschap

Verspreid liggend over Nederland komen twintig Nationale Landschappen voor. Die hebben elk een unieke combinatie van cultuurhistorische en natuurlijke elementen en vertellen daarmee het verhaal van het Nederlandse landschap. Het Nationaal Landschap Arkemheen – Eemland is er een van. Een Nationaal Landschap kenmerkt zich door de specifieke samenhang tussen de verschillende onderdelen van het landschap, zoals natuur, reliëf, grondgebruik en bebouwing. Nationale Landschappen zijn gebieden waar mensen gewoon wonen, werken, ondernemen en recreëren. In de Nota Ruimte (2006) wordt aangegeven het landschap te willen behouden en te 'ontwikkelen met kwaliteit'. Binnen een Nationaal Landschap is ruimte voor sociaal-economische ontwikkelingen, mits de bijzondere kwaliteiten van het gebied behouden blijven en liefst nog worden versterkt.

Figuur 1. Ligging Nationaal landschap Arnhemland Eemland. (Bron: ANWB Den Haag, 2009).

Polder De Kampen (110 ha)

Deze polder ligt in Blaricum (Noord-Holland). De zeer drukke rijksweg A27 is een nadrukkelijk aanwezige geluidsbron. Het gebied wordt doorsneden door enkele geasfalteerde doodlopende weggetjes. Net als in voorgaande jaren was het waterpeil laag was en de graslanden zagen er droog uit. Het is opgedeeld in enkele tientallen percelen, met hier en daar een schuurtje of andere kleine opstal. Aan de zuidzijde begint een boomkwekerij op te rukken. Het merendeel van de graslanden -op die van SBB na- wordt gebruikt door hobbyboeren.

Noordpolder Eemland (247 ha)

De Noordpolder Eemland (tot 2013 Noordpolder Te Veld/Maatpolder) had net als in voorgaande jaren voor het broedseizoen weer een hoge waterstand en er stonden delen plas dras. De twee waterwielpompen zorgden ervoor dat twee percelen onder water bleven staan. De betreffende percelen trokken veel watervogels en steltlopers aan.

Object De Slaag (71 ha)

De waterstand in de sloten was hoog, maar op de percelen stond minder water dan in voorgaande jaren. Langs de randen van de grote voormalige zandwinplas was een rij knotwilgen verwijderd. Voor het overige waren er geen interne oorzaken die van invloed konden zijn op de broedvogelpopulatie.

Zie voor meer informatie over de terreinen eerder gepubliceerde verslagen.

3. METHODE

De inventarisaties zijn uitgevoerd overeenkomstig de hiervoor geldende Sovonrichtlijnen van de BMP-methode (Van Dijk *et al.* 2011). Verder zijn de alarmtellingen van de Grutto en de Tureluur uitgevoerd conform de hiervoor geldende richtlijnen (Nijland & Van Paassen 2007).

Evenals in 2013 zijn de gegevens ingebracht via Autocluster, het online invoerprogramma van Sovon, waarmee BMP-gegevens worden verwerkt en daarna automatisch territoria kunnen worden bepaald.

In de tabellen 1, 2, en 3 zijn de inventarisatiedata vermeld.

Inventarisatiedatum	Telgebied
01-04	Noordpolder Eemland
15-04	Noordpolder Eemland
29-04	Noordpolder Eemland
13-05	Noordpolder Eemland
26-05	Noordpolder Eemland
10-06	Noordpolder Eemland

Tabel 1. Inventarisatiedata in de Noordpolder Eemland in 2014.

Inventarisatiedatum	Telgebied
02-04	De Slaag
15-04	De Slaag
29-04	De Slaag.
09-05	De Slaag
23-05	De Slaag.
11-06	De Slaag

Tabel 2. Inventarisatiedata in het object De Slaag in 2014.

Inventarisatiedatum	Telgebied
01-04	De Kampen
15-04	De Kampen
29-04	De Kampen
13-05	De Kampen
23-05	De Kampen
10-06	De Kampen

Tabel 3. Inventarisatiedata in het SBB-object De Kampen in 2014.

4. WEERSOMSTANDIGHEDEN

Met behulp van de maandoverzichten van het KNMI, ontstond een beeld van het weer in het voorjaar. Dit is van belang bij de vestiging, de activiteiten van de vogels en het verloop van het broedproces.

Maart was een zeer zonnige zachte en droge maand. Ook april was zeer zacht, al viel er door zomers aandoende buien een meer dan gemiddelde hoeveelheid neerslag.

De temperaturen waren in mei normaal. Er waren grote verschillen in neerslag, aan het eind van deze maand onder andere met extreme buien in de regio Utrecht. Juni was zonnig met zomers warm weer.

Bij de inventarisaties vormde het weer geen belemmering. Er was slechts één dag met neerslag waarbij de regen hinderlijk was.

5. RESULTATEN

5.1 Noordpolder Eemland

In de Noordpolder Eemland kwamen in 2014 34 soorten tot broeden (Bijlage 1); in 2013 waren dat er 36 (Jonkers 2013). In tabel 4 staan de soorten aangegeven van de Rode Lijst die in 2014 hebben gebroed in dit gebied. De Kemphaan ontbrak. Vanaf 2009 heeft deze soort onafgebroken gebroed in de Noordpolder. De oorzaak van dit wegblijven is onduidelijk. Na het 'topjaar' 2011 liep de stand terug.

Net als vorig jaar waren Scholekster, Kievit en Kluut, soorten van Oranje Lijst (Sovon 2013), weer aanwezig. Hoe zij het er dit jaar afbrachten is te vinden in paragraaf 5.1.1.

Nederlandse naam	Kwetsbaar	Gevoelig	Ernstig bedreigd
Zomertaling	X		
Wintertaling	X		
Slobeend	X		
Grutto	X		
Bontbekplevier	X		
Watersnip			X
Tureluur	X		
Veldleeuwerik		X	
Graspieper		X	
Gele Kwikstaart		X	
Kneu	X		

Tabel 4. Soorten van de Rode Lijst die in 2014 hebben gebroed in de Noordpolder Eemland.

5.1.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Fuut 4 paar. Deze soort, die in de waaien broedt, vestigde zich met twee paren meer dan verleden jaar.

Wilde Eend 58 paar. Bij deze soort is er een lichte terugval. Met dit aantal zit de soort weer op hetzelfde niveau als in 2012.

Slobeend 51 paar. Voor het tweede achtereenvolgende jaar nam de Slobeend licht af. De komende jaren zullen moeten uitwijzen of deze trend doorzet.

Zomertaling 9 paar. Het lijkt goed te blijven gaan met de Zomertaling. Nadat er in 2013 drie paren minder waren, was het aantal dit jaar weer negen paar.

Krakeend 35 paar. Met een daling van 30% duikelde de Krakeend behoorlijk omlaag. De oorzaak van deze terugval is niet bekend.

Smient 3 paar. Het aantal paren was gelijk aan dat in het voorgaande jaar.

Wintertaling 3 paar. Hetzelfde gold voor deze soort.

Kuijeend 32 paar. Dit jaar moest deze soort, na de lichte stijging in 2013, behoorlijk inleveren en kwam daardoor nog lager uit dan in 2012.

Tafeleend 2 paar. Met een paar meer dan vorig jaar lijkt de toen gedane suggestie bewaarheid te worden, dat het om een permanente vestiging in het gebied zou kunnen gaan.

Bergeend 6 paar. De aantallen van deze soort schommelen licht. In 2011 waren het er zes, in 2012 acht, in 2013 vier en nu weer zes.

Grauwe Gans 39 paar. Al deze legsels zijn geprikt, waardoor er geen jongen zijn grootgebracht.

Kolgans 2 paar. Soms is er het ene jaar wel een paar dat zich vestigt, terwijl dat het andere jaar weer ontbreekt. Dit jaar vestigden zich voor het eerst twee paren.

Brandgans 2 paar. Er was een paar meer dan vorig jaar.

Knobbelzwaan 7 paar. Met dit aantal paren is de stand iets meer dan verdubbeld.

Kwartel 1 paar. De Kwartel is een onregelmatige broedvogel en zeer schaarse broedvogel in het gebied (Jonkers *et al.* 1987).

Fazant 1 paar. Het aantal is gelijk aan dat van vorig jaar.

Meerkoet 113 paar. Dit jaar waren er slechts enkele paren minder dan in het voorgaande jaar.

Vergeleken met 2012 is de stand enkele tientallen paren lager.

Scholekster 23 paar. Het nu aangetroffen aantal paren ligt weer wat hoger dan in 2013. Mogelijk schommelt het aantal af en toe; er is geen sprake van een afname van de populatie.

Kievit 269 paar. Er kwamen precies 20 paren minder voor dan in 2013.

Grutto 341 paar. Hier deed zich een licht vooruitgang voor t.o.v.2013. Vanaf 2011 zijn er kleine populatieschommelingen.

Watersnip 6 paar. Bij de Watersnip is er geen peil op de stand te trekken. Nu was deze na de verdubbeling in het vorige jaar weer gelijk aan het seizoen 2012.

Bontbekplevier 6 paar. Er was een paar meer dan vorig jaar.

Kleine Plevier 2 paar. Het aantal paren broedparen bleef klein.

Tureluur 176 paar. Deze weidevogel, die in de top-drie staat van de in de Noordpolder broedende steltlopers had slechts één paar meer dan in 2013.

Klunt 16 paar. Ook nu breidde deze steltloper zich weer uit. Er waren voldoende modderige randen waar hij zich kon vestigen.

Kokmeeuw 17 paar. In de periode tot en met 1956 werd er door Kokmeeuwen gebroed in de Eempolders. Het voorkomen daar was afhankelijk van inundaties (Alleyn *et al.* 1970). Na de aanleg van Zuid –Flevoland en het ontstaan randmeren, met daarin eilandjes, zagen meeuwen, waaronder Kokmeeuwen hun kans schoon. Door de daarna toenemende successie is dit broedbiotoop aan het verbossen. Meeuwen en sterns gingen op zoek naar nieuwe mogelijkheden om te nestelen. Die troffen zij aan in de Noordpolder. In het zuidelijk deel van de polder broedden zij dit jaar aan de rand van het perceel dat plas -dras stond.

Visdief 4 paar. Voorheen nestelde er af en toe een paar bij een van de waaien, langs een perceel met plas-dras, of op een modderige plek.

Veldleeuwerik 10 paar. Met de Veldleeuwerik lijkt het goed te gaan, nu er dit jaar weer een paar extra was.

Graspieper 22 paar. De drie afgelopen seizoenen bleef de stand vrijwel gelijk.

Gele Kwikstaart 19 paar. Met dit aantal broedparen is het aantal bijna gelijk aan dat van 2013.

Witte Kwikstaart 8 paar. Het aantal broedparen was hetzelfde als vorig jaar.

Kleine Karekiet 3 paar. Er vond geen herstel plaats bij de Kleine Karekiet, die eenzelfde aantal broedparen had als in 2013.

Rietzanger 9 paar. De toename zette nog door, nu met 4 paren.

Rietgors 26 paar. De stand krabbelde weer op met vier paren meer dan in 2013.

Kneu 2 paar. Het aantal is gelijk aan dat van de twee voorgaande jaren.

5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Aalscholver. Ook nu weer zijn op vis jagend exemplaren gezien. Geregeld waren vier tot zes exemplaren aanwezig in een dode boom bij een van de waaïen. Die werd ook gebruikt om de vleugels en het lichaam te laten drogen.

Blaauwe Reiger. Bij elke ronde waren meestal twee exemplaren aanwezig. Enkele keren waren dit er vier. Dit zijn maar kleine aantallen, terwijl er toch zoveel Veldmuizen in de polder zaten.

Grote Zilverreiger. Hoewel er veel Veldmuizen waren, was dit niet te merken aan de aanwezigheid van meer Grote Zilverreigers. Er is alleen een waarneming van een exemplaar op 10 juni. Vermoedelijk is de afstand tussen de broedgebieden en de foerageergebieden te groot. Na het broedseizoen verschenen steeds meer 'witte reigers' in de polders.

Lepelaar. Op 29 april een foeragerend exemplaar en op 13 mei vier exemplaren idem. Ook op 26 mei twee Lepelaars.

Smient. Alleen op 15 april een exemplaar dat in de kooiplas zwom.

Kuifeend. Bij alle rondes zijn Kuifeenden gezien. Meestal was dat in de kooiplas. Op 15 april waren dat er twaalf. In de kooiplas bevonden zich op 26 mei zes paren.

Tafeleend. Een exemplaar was op 29 april in de kooiplas. Op 29 april vier.

Wintertaling. In de kooiplas zaten op 25 april acht exemplaren.

Pijlstaart. In de kooiplas zwommen op 15 april twee Pijlstaarten.

Bergeend. Op 26 mei zeven exemplaren in de kooiplas.

Grauwe Gans. Op 15 april was er een groep van 30 exemplaren en op 29 april zaten er op vier plekken totaal 115. Twee groepen van resp. 137 en 74 exemplaren foerageerden op 13 mei in de polder.

Kolgans. Op 1 april veertien exemplaren en op 26 mei nog negentien.

Brandgans. Een groep van 600 Brandganzen foerageerde op 1 april in het westelijke deel. 3500 exemplaren hielden zich op 15 april nog op in het oostelijke deel van de polder. In het westelijke deel waren er dat 800. Op 13 mei waren nog zes exemplaren aanwezig en op 26 mei negen exemplaren.

Nijlgans. Op 15 april een paar. Idem op 26 mei.

Buizerd. Alleen op 26 mei en 10 juni een exemplaar.

Bruine Kiekendief. Regelmatig is een jagend exemplaar gesignaleerd.

Blaauwe Kiekendief. Een overvliegend mannetje op 26 mei.

Torenvalk. Op 1 april vloog een jagende Torenvalk rond.

Scholekster. Zes exemplaren in de kooiplas op 13 mei.

Grutto. Een troep van 120 Grutto's scharrelde op 1 april in het noordwestelijke deel van de polder.

Bosruiter. Vier rondvliegende exemplaren op 13 mei.

Witgat. Op 13 mei drie opvliegende exemplaren. Idem op 10 juni

Groenpootruiter. Op 15 april vloog een exemplaar op.

Oeverloper. Op 13 mei een exemplaar.

Kemphaan. De enige waarneming van deze soort, die tot 2014 in het gebied broedde, stamt van 10 juni.

Zwartkopmeeuw. Op 29 april een foeragerend exemplaar. Idem een exemplaar op 10 juni.

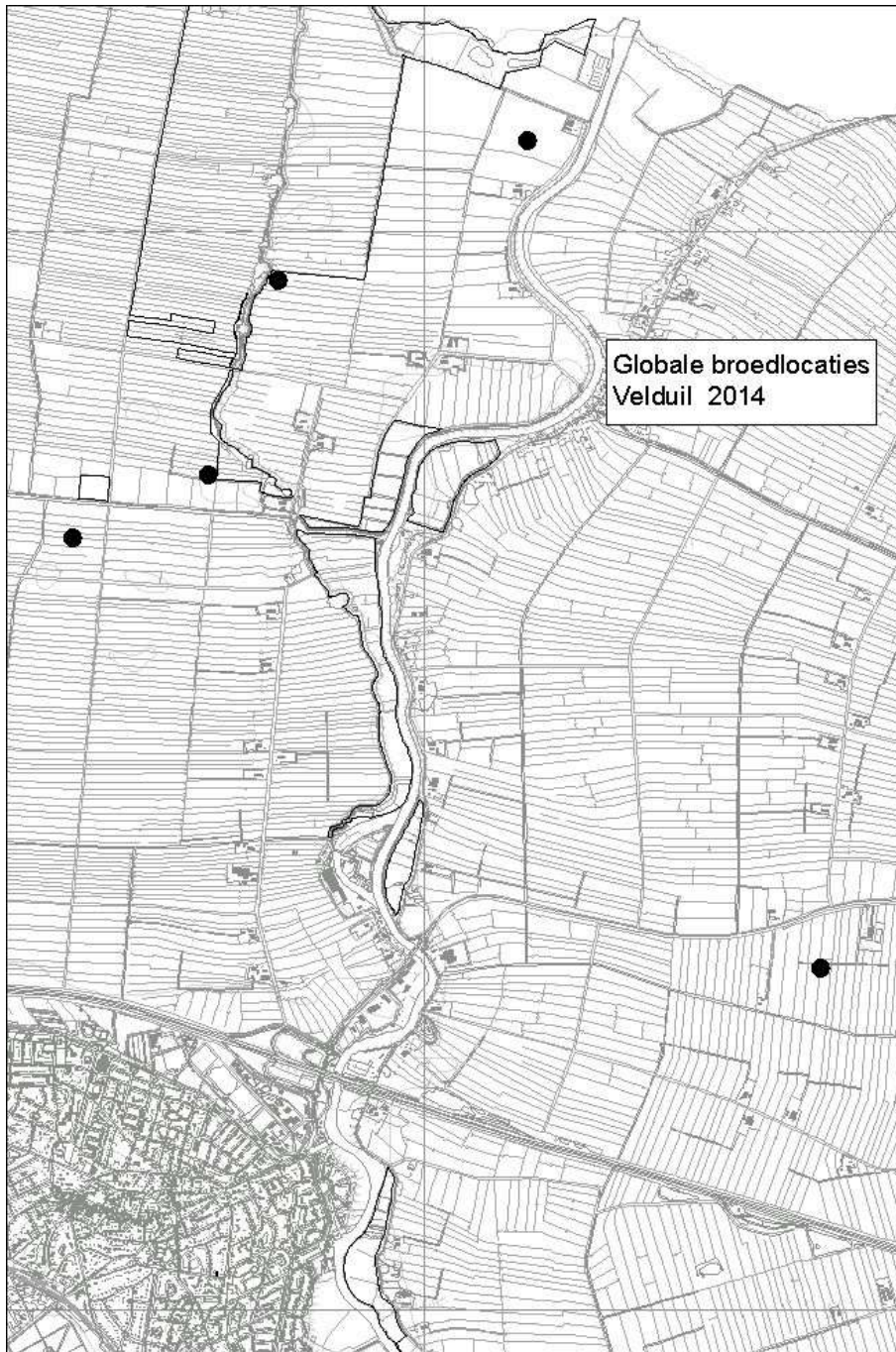
Visdief. Vier vissende exemplaren op 29 april bij de waaïen.

Holenduif. Drie exemplaren op 13 mei.

Houtduif. Vier exemplaren op 13 mei.

Velduil. Na bijna veertig jaar van afwezigheid hebben er opeens weer Velduilen gebroed in de Eempolder. In 1976 vond daar het laatste broedgeval plaats (Jonkers *et al.* 1987). Op 4 november 2013 zijn zij voor het eerst gesignaleerd en sindsdien ook in 2014 regelmatig waargenomen. Leden van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken hebben zeer frequent observaties verricht en dit leidde tot de vondst van vier nesten. De locatie zijn weergegeven in figuur 2 (Van Loenen 2014). De aanleiding voor het broeden in de polder was de massale

aanwezigheid van Veldmuizen, die een piekjaar hadden. Zij waren het stapelvoedsel voor de Velduilen en hun jongen. Meerdere Velduilen werden al jagend boven het reservaat waargenomen.

Figuur 2. Locaties van velduilnesten in de Eempolder in 2014.

Gierzwaluw. Zes exemplaren richting noord op 26 mei.

Gele Kwikstaart. Een overvliegend exemplaar op 16 april en op 29 april vier voedselzoekende exemplaren op de zomerdijk.

Boerenzwaluw. Elke ronde jagende exemplaren van broedplaatsen uit de omgeving.

Huiszwaluw. Idem in het noordwestelijke deel exemplaren van een grote kolonie uit de aanliggende Oostermeent.

Oeverzwaluw. Op 29 april ongeveer 70 jagende exemplaren. Idem op 26 mei tien exemplaren.

Veldleeuwerik. Een overvliegend exemplaar op 29 april.

Tapuit. Alleen op 10 juni een exemplaar.

Rietgorz. En groepje van vier Rietgorzen scharrelde op 15 april in het riet van een van de waaien.

Vink. Alleen op 1 en 15 april is een Vink gezien.

Spreeuw. 14 exemplaren foeragerend.

Zwarte Kraai. Op 15 mei twee vliegende exemplaren.

Raaf. Zes rondvliegende Raven op 26 mei.

5.1.3 Andere waarnemingen

Er zijn drie soorten zoogdieren gesignaleerd.

Haas 1 april 27 ex.; 15 april 48 ex.; 29 april 31 ex.; 13 mei 33 ex.; 26 mei 12 ex

Hermelijn 26 mei. Een door tientallen Grutto's en Tureluurs belaagd exemplaar.

Veldmuis Het was dit jaar een topjaar voor Veldmuizen in de polders in Eemland.

5.2 De Slaag

De Slaag was dit jaar goed voor 30 soorten broedvogels (Bijlage 2). Een nieuwe soort is de Kluut. Van de zeven nieuwkomers in 2013 waren Nijlgans, Waterhoen en Gele Kwikstaart weer aanwezig. Smient, Kemphaan, en Ringmus verdwenen. De Brandgans ontbrak dit jaar.

Nederlandse naam	Kwetsbaar	Gevoelig	Bedreigd
Slobeend	X		
Zomertaling	X		
Grutto	X		
Watersnip			X
Tureluur	X		
Veldleeuwerik		X	
Gele Kwikstaart		X	
Graspieper		X	
Kneu	X		

Tabel 5. Soorten van de Rode Lijst die in 2014 hebben gebroed in De Slaag.

5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Fuut 2 paar. Tot nu toe nestelde er altijd een paar en dat zijn er nu twee geworden.

Canadese Gans 12 paar. T.o.v. 2013 verdubbelde het aantal. De soort neemt gestaag toe.

Wintertaling 2 paar. Deze soort keerde terug met twee paren.

Zomertaling 2 paar. Het aantal broedparen was gelijk aan dat van 2013.

Wilde Eend 15 paar. Vergeleken met 2013 was er een afname van 20 %.

Slobeend 15 paar. De soort deed het beter dan in voorgaande jaren.

Kuifeend 6 paar. De Kuifeend bleef beneden het niveau van de afgelopen drie jaar.

Kievit 60 paar. De Kievit kwam weer uit het dal, maar bereikte nog niet het niveau van 2011 toen het gebied 78 paren herbergde.

Grutto 61 paar. Een forse daling voor deze soort, die echter sterk kan schommelen.

Tureluur 53 paar. Het resultaat is met dit aantal nog nooit zo goed geweest.

Watersnip 6 paar. Tot nu toe is vanaf 1973 dit aantal paren nooit gehaald.

Kneu 2 paar. Het is te hopen dat de vestiging van de kwetsbare soort beklijft.

5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Aalscholver. Slechts af en toe een exemplaar.

Blauwe Reiger. Op 2 april een exemplaar foeragerend.

Ooievaar. Een Ooievaar vloog over 2 april.

Lepelaar. Een foeragerend exemplaar was aanwezig op 29 april.

Krakeend. Op 2 april 32 exemplaren op de grote plas.

Slobeend. De grote plas was op 2 april de rustplaats van 84 Slobeenden. Op 15 april zaten er nog vier.

Kuijeend. Op de grote plas dobberden op 2 april 40 exemplaren; idem op 11 juni 17 exemplaren.

Tafeleend. Een mannetje zat op 29 april op de grote plas.

Bergeend. In het hele gebied waren op 15 april 32 exemplaren aanwezig. Het merendeel zwom rond in de grote plas.

Grauwe Gans. Er waren op 2 april drie groepen van deze soort aanwezig, van respectievelijk 9, 19 en 23 exemplaren. Totaal zaten er 182 exemplaren in het gebied op 15 april en op 29 april 28.

Brandgans. In totaal waren op 2 april 809 exemplaren aanwezig in het gebied. Op 15 april waren het er 700. Zevenenveertig Brandganzen resteerden op 29 april.

Canadese Gans. Totaal 19 exemplaren zijn gesignaleerd op 2 april. Verspreid in het gebied bevonden zich op 15 april 27 exemplaren.

Nijlgans. Vier exemplaren zaten op 2 april op de grote plas.

Knobbelswaan. Een groep van zes exemplaren dobberde op 29 april in de grote plas.

Buizerd. Op 15 april en op 11 juni een exemplaar.

Torenvalk. Een jagend exemplaar is gesignaleerd op 15 april.

Meerkoet. Elf zwemmende exemplaren op 2 april op de grote plas.

Waterhoen. Aan de rand van de dijk bij de Eem liet een exemplaar zich horen op 15 april.

Scholekster. Op de soos bij de plas waren op 2 april 17 exemplaren. Dat was hetzelfde aantal als op 9 april 2013. Bij dezelfde soos zaten op 15 april 40 exemplaren.

Kleine Plevier. Op 2 april drie exemplaren.

Watersnip. Op 15 april op zes plaatsen een opvliegend exemplaar.

Witgat. Een exemplaar op 2 april en op 15 april en twee op 11 juni.

Bosruiter. Op 15 april twee exemplaren.

Klunt. Op 15 april een exemplaar.

Steltklunt. Op 2 april is een foeragerend exemplaar gesignaleerd.

Zwarte Ruiter. Bij de grote plas liep op 29 april een foeragerend exemplaar.

Kleine Mantelmeeuw. Op 15 april een exemplaar boven de plas.

Kokmeeuw. 43 Kokmeeuwen vlogen op diverse plaatsen rond op 2 april. Verder af en toe een exemplaar op de andere data.

Boerenzwaluw. Tijdens elke ronde zijn deze vogels gesignaleerd; het maximum aantal was acht op 15 april.

Groenling. Een exemplaar zat op 2 april te roepen in en van de wilgen langs de Eem.

5.2.3 Andere waarnemingen

Haas. Op 2 april renden 18 Hazen rond; op die datum is ook een exemplaar gezien met een jong. Slechts een exemplaar is gesignaleerd op 15 april en dit was ook het geval op 29 april.

Hermelijn. Op 29 april rende een Hermelijn door het terrein.

5.3 De Kampen

Dit jaar kwamen in De Kampen soorten 19 broedvogels voor (Bijlage 3). Hiervan staan er zes op de Rode Lijst (Tabel 6) en een ervan op de Oranje Lijst: de Roodborsttapuit.

Nederlandse naam	Kwetsbaar	Gevoelig
Slobeend	X	
Grutto	X	
Tureluur	X	
Veldleeuwerik		X
Gele Kwikstaart		X
Graspieper		X

Tabel 6. Soorten van de Rode Lijst die in 2014 hebben gebroed in De Kampen.

5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Wilde Eend 10 paar. Er waren weer minder broedparen dan vorig jaar.

Kuifeend 2 paar. De afname van de Kuifeend gaat nog steeds door.

Meerkoet 15 paar. De Meerkoet blijft op hetzelfde niveau als 2011 en 2012.

Scholekster 3 paar. Het aantal paren nam weer iets af.

Kievit 28 paar. Dat gold ook voor deze soort.

Grutto 40 paar. Voor het derde jaar op rij zijn er minder broedparen.

Tureluur 19 paar. De Tureluur daarentegen steeg weer in aantal.

Witte Kwikstaart 7 paar. Bij deze soort lijkt weer een licht stijgende lijn op te treden.

Roodborsttapuit 1 paar. Dit is een nieuwe broedvogelsoort. De tijd zal aangeven of dit een eendagsvlieg is.

5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Gedurende de rondes zijn veel minder niet-broedende vogels gesignaleerd dan in 2013. Ook het aantal soorten was minder.

Aalscholver Alleen op 1 april een foeragerend exemplaar en op 23 mei vier.

Blaauwe Reiger Evenals voorheen foerageerden af en toe slechts enkele exemplaren in de polder.

Op 15 april waren dat er drie, op 19 april twee en op 23 mei vier.

Lepelaar. Op 29 april liep een Lepelaar te foerageren.

Grauwe Gans. Op 1 april 22 exemplaren; op 29 april 410 exemplaren.

Brandgans. Een groep van 240 Brandganzen benutte de polder op 15 april als foerageergebied.

Watersnip Op 1 april een opvliegend exemplaar.

Kauw Dit jaar is ook een groep van 16 foeragerende Kauwen gesignaleerd. Waarschijnlijk zijn deze afkomstig uit het nabij liggende Huizen, waar veel Kauwen nestelen.

Zwarte Kraai. Vijf foeragerende exemplaren op 1 april.

5.3.3 Andere waarnemingen

Haas Op 1 april zij acht Hazen gesignaleerd en op 15 april zeven. De oogst op 29 april was gering: slechts een exemplaar. Op 23 mei waren het er zes.

Hermelijn Het is nu al voor het derde achtereenvolgende jaar dat een *Hermelijn* is waargenomen. Nu was dat het geval bij drie van de vijf rondes.

6. Ontwikkelingen bij broedvogelpopulaties

Tabel 7 geeft een overzicht van de broedvogelontwikkeling in het reservaat De Kampen (Blaricum) van Staatsbosbeheer. Tabel 8 laat de ontwikkelingen zien van de broedvogelpopulatie bij elf soorten weidevogels in 1973- 2013 van het reservaatdeel van de Noordpolder Eemland en van het object het reservaat De Slaag in de Polder Zeldert. trends door.

	Noordpolder te Veld en Maatpolder (Reservaatdeel) 230 ha										
	Gele Kwikst.	Gras pieper	Veld leeuwe.	Kievit	Grutto	Tureluur	Schol ekster	Kemp haan	Water snip	Slob eend	Zomer taling
1973	11	47	64	41	51	11	19	-	6	3	7
1979	10	14	58	11	39	11	11	-	2	9	1
1989	4	15	47	97	68	19	23	-	-	13	5
2002	1	11	10	126	115	35	10	2	-	26	9
2004	-	5	1	150	146	33	11	1	-	6	2
2005	-	6	3	145	126	34	9	-	-	16	-
2006	3	5	1	112	126	20	7	-	-	17	2
2007	2	7	5	147	112-108	32	9	2	-	15	3
2008	-	10	6	128	140-176	36	11	-	2	7	2
2009	-	8	4	109	205-281	29	8	8	4	17	6
2010	4	4	3	204	258-288	119	16	9	14	22	5
2011	24	23	5	293	312-365	160	25	10	18	39	9
2012	11	22	5	289	330	121	20	5	6	59	9
2013	20	21	9	189	328	177	18	4	12	54	6
2014	19	22	10	269	341	176	23	-	6	51	9
	De Slaag (reservaatdeel in Zeldertse polder) 74 ha										
1973	7	27	17	55	68	27	12	42	27	1	2
1979	3	8	5	7	12	5	2	-	1	-	1
1989	1	2	2	20	23	6	7	-	1	3	1
2002	1	5	1	47	69	12	12	-	-	2	2
2004	-	3	-	142	63	17	7	-	1	7	-
2005	-	2	-	66	47	16	10	-	-	7	-
2006	-	-	1	90	61	17	10	-	2	7	1
2007	-	5	-	71	46	22	7	-	-	7	1
2008	-	8	-	78	62	36	10	-	-	3	1
2009	-	5	-	57	91	30	5	-	2	10	2
2010	-	4	1	60	72	37	11	-	1	4	1
2011	-	4	1	56	78	41	14	-	4	10	4
2012	-	5	1	39	54	28	8	-	1	12	1
2013	1	7	2	50	85	45	12	2	4	11	2
2014	1	6	2	60	61	53	9	-	6	15	2

Tabel 7. Trends van enkele soorten weidevogels in de Noordpolder Eemland en het object De Slaag van 1979-2014

Soort	1989	1995	1998	2000	2004	2007	2009	2011	2012	2013	2014
Knobbelzwaan	?	?	2	2	2	2	2	2	4	1	1
Grauwe Gans	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0
Canadese Gans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Nijlgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Bergeend	0	0	0	0	3	3	2	?	0	3	3
Smient	0	0	0	0	0	0	(1)	0	0	0	0
Krakeend	1	2	3	2	3	9	11	6	10	7	6
Wintertaling	?	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Wilde eend	?	?	?	5	14	11	14	13	27	16	10
Slobeend	6	2	2	2	2	5	2	3	5	5	3
Kuifeend	1	2	1	1	2	6	10	6	8	5	2
Meerkoet	7	6	?	15	21	30	21	20	14	17	15
Scholekster	17	11	9	6	5	5	8	11	6	5	3
Kievit	106	70	42	44	49	44	45	43	44	33	28
Grutto	92	63	32	40	35	26	30	51	59	42	40
Tureluur	30	18	22	22	17	15	20	28	32	19	25
Veldleeuwrik	47	5	6	5	0	0	1	0	2	2	3
Graspieper	17	5	1	8	7	7	10	14	13	15	12
Boerenwaluw	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
Gele Kwikstaart	25	10	5	3	1	0	3	2	4	4	4
Witte Kwikstaart	?	?	?	8	3	9	11	5	5	2	7
Rietzanger	?	?	?	?	?	1	1	2	0	0	1
Kleine Karekiet	?	?	?	?	?	1	2	2	0	0	2
Roodborsttapuit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kneu	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Rietgors	?	?	?	?	?	3	4	2	1	3	3

Tabel 8 Broedvogeloverzicht. SBB-object De Kampen(Blaricum) 1989-2014 (Bron : Archief Staatsbosbeheer).

8. DANKWOORD

Celine Roodhart, Jan Roodhart en Dick Jonkers voerden de inventarisaties uit. Jan Roodhart kweet zich nauwgezet van de taak om de in het veld verzamelde gegevens in te voeren in de databases van Natuurmonumenten en ook bij het BMP-project van Sovon. De uitdraaien van de resultaten van het laatstgenoemde project zijn gebruikt voor de verslaglegging in het nu voorliggende rapport.

LITERATUUR

- Alleyn, W.F. , L.M.J. van den Bergh, Sj.Braaksma, Th. F.J. ter Haar, D.A. Jonkers, H.N.Leys & J. van der Straaten 1970.** Avifauna van Midden-Nederland. Van Gorcum & Comp. Assen: 2
- Van Dijk, A. J. & Boele A. 2011.** Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken 1987.** Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum: 188, 251.
- Jonkers, D.A, & Leurs, F. 2005.** Resultaten van weidevogelinventarisaties in delen van de Eempolders (Eemnes) en Polder Zeldert (Hoogland) in 2004. Uitgave 148. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- Jonkers, D.A. 2013.** Resultaten van weidevogelinventarisaties in de Noordpolder Eemland (Eemnes), De Kampen (Blaricum) en object De Slaag (Hoogland) in 2013. Uitgave 226. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- van Loenen. G.- J. 2014.** Na bijna 40 jaren weer broedgevallen van de velduil in de Eempolder. De Korhaan 48(5): 164-167.
- Nijland, F. & A. van Paassen (samenstelling) 2007.** Instructie Alarmtellingen; tellingen van paren en gezinnen van Scholekster, Kievit, Grutto, Tureluur en Wulp. Landschapbeheer Nederland/ Publicatie 27. Bureau N, Utrecht/ Leeuwarden.
- Ommen, F. van 1971.** Inventarisatie van de Eempolders. Eigen uitgave.
- Sovon 2013.** Sovon Vogelbalans 2013: 14. (Zie ook www.vogelbescherming.nl/vogelbalans-factsheet.pdf).
- Terlouw, R. & De Wijs, R. 1990.** Weidevogelonderzoek in het landinrichtingsgebied Eemland 1989. Dienst Beheer Landbouwgronden, Landinrichtingsdienst, Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer, Utrecht.
- Internet: http://www.knmi.nl/kd/maand_en_seizoenoverzichten/index.html .

Bijlage 1. Broedvogelsoorten en territoria in 2014 in de Noordpolder Eemland

Soort	Aantal in 2014 (2013)
Fuut	4(2)
Wilde Eend	72 (51)
Krakeend	35 (58)
Slobeend	51 (54)
Zomertaling	9 (6)
Smient	3 (3)
Wintertaling	3 (5)
Kuifeend	32 (44)
Tafeleend	2 (1)
Bergeend	6 (4)
Grauwe Gans	39 (p.m.)
Brandgans	2 (1)
Kolgans	2 (4)
Knobbelzwaan	7 (3)
Meerkoet	113 (117)
Kwartel	1 (0)
Fazant	1 (1)
Scholekster	23(18)
Kievit	269 (289)
Grutto	341 (328)
Watersnip	6 (12)
Bontbekplevier	6 (5)
Kleine Plevier	2 (1)
Tureluur	176 (177)
Kluut	16 (10)
Kokmeeuw	17 (0)
Visdief	4 (0)
Veldleeuwerik	10 (9)
Graspieper	22 (21)
Gele Kwikstaart	19 (20)
Witte Kwikstaart	9 (8)
Rietzanger	8 (5)
Kleine Karekiet	3 (3)
Kneu	2 (2)
Rietgors	26 (16)
Zwarte Kraai	1 (0)

Bijlage 2. Broedvogelsoorten en territoria in object De Slaag in 2014

Soort	Aantal territoria in 2014(2013)
Fuut	2 (1)
Bergeend	7 (3)
Grauwe Gans	1 (2)
Canadese Gans	12 (6)
Brandgans	0 (2)
Nijlgans	1 (0)
Knobbelzwaan	2 (1)
Krakeend	7 (9))
Wilde Eend	15 (20)
Wintertaling	2 (0)
Zomertaling	2 (2)
Slobeend	15 (11)
Smient	0 (1)
Kuifeend	6 (10)
Meerkoet	25 (26)
Waterhoen	1 (1)
Scholekster	9 (12)
Kluut	1 (0)
Kievit	60 (50)
Grutto	61 (85)
Kemphaan	0 (2)
Watersnip	6 (4))
Tureluur	53 (45)
Houtduif	0 (1)
Graspieper	6 (7)
Winterkoning	2 (1)
Witte Kwikstaart	3(3)
Gele Kwikstaart	1 (1)
Veldleuwerik	2 (2)
Rietzanger	3 (1)
Merel	0 (1)
Kleine Karekiet	2 (1)
Kneu	2 (0)
Rietgors	9 (4))
Ringmus	0 (1)

Bijlage 3. Broedvogelsoorten en territoria in object De Kampen in 2014

Soort	Aantal territoria in 2014 (2013)
Knobbelzwaan	1 (1)
Grauwe Gans	0 (1)
Canadese Gans	0 (1)
Nijlgans	0 (1)
Bergeend	3 (3)
Krakeend	6 (7)
Wilde Eend	10 (16)
Slobeend	3 (5)
Kuifeend	2 (5)
Meerkoet	15 (17)
Scholekster	3 (5)
Kievit	28 (33)
Grutto	40 (42)
Tureluur	25 (19)
Veldleeuwerik	3 (2)
Witte Kwikstaart	7 (2)
Graspieper	12 (15)
Gele kwikstaart	4 (4)
Kleine Karekiet	2 (0)
Rietzanger	1 (0)
Rietgors	3 (3)

Bijlage 5 Territoriakaarten de Noordpolder Eemland en De Kampen.

Territoria 2014
Kleine Plevier
De Kampen
Noordpolder 2 paar

Territoria 2014
Kokmeeuw
De Kampen
Noordpolder 17 paar

Territoria 2014
Kolgans
De Kampen
Noordpolder 2 paar

Territoria 2014
Kwartel
De Kampen
Noordpolder 1 paar

Territoria 2014
Rietzanger
De Kampen 1 paar
Noordpolder 8 paar

Territoria 2014
Roodborsttapuit
De Kampen 1 paar
Noordpolder

Territoria 2014
Visdief
De Kampen
Noordpolder 4 paar

Territoria 2014
Wintertaling
De Kampen
Noordpolder 3 paar

Territoria 2014
Witte Kwikstaart
De Kampen 7 paar
Noordpolder 8 paar

Bijlage 6. Territoriakaarten van de broedvogels in het object De Slaag

Territoria 2014
De Slaag
Bergeend 7 paar

**Territoria 2014
De Slaag
Bosrietzanger 3 paar**

Territoria 2014
De Slaag
Canada gans 12 paar

Territoria 2014
De Slaag
Fuut 2 paar

Territoria 2014
De Slaag
Gele kwikstaart 1paar

Territoria 2014
De Slaag
Graspieper 6 paar

Territoria 2014
De Slaag
Grutto 61 paar

Territoria 2014
De Slaag
Kievit 60 paar

Territoria 2014
De Slaag
Kleine karekiet 2 paar

Territoria 2014
De Slaag
Kluut 1 paar

Territoria 2014
De Slaag
Kneu 2 paar

Territoria 2014
De Slaag
Knobbelzwaan 2 paar

Territoria 2014
De Slaag
Krakeend 7 paar

Territoria 2014
De Slaag
Kuifeend 6 paar

Territoria 2014
De Slaag
Meerkoet 25 paar

Territoria 2014
De Slaag
Nijlgans 1 paar

**Territoria 2014
De Slaag
Rietgors 9 paar**

**Territoria 2014
De Slaag
Rietzanger 3 paar**

Territoria 2014
De Slaag
Scholekster 9 paar

Territoria 2014
De Slaag
Slobeend 15 paar

Territoria 2014
De Slaag
Smient 2 paar

Territoria 2014
De Slaag
Tureluur 53 paar

Territoria 2014
De Slaag
Veldleeuwerik 2 paar

Territoria 2014
De Slaag
Waterhoen 1 paar

**Territoria 2014
De Slaag
Watersnip 6 paar**

Territoria 2014
De Slaag
Wilde Eend 15 paar

Territoria 2014
De Slaag
Winterkoning 2 paar

Territoria 2014
De Slaag
Wintertaling 2 paar

Territoria 2014
De Slaag
Zomertaling 2 paar

